

à corpore, sicut & nunc potest.

Præterea. Finis remanet remotis etiam his quæ sunt ad finem. Sed sensus ordinatur ad cognitionem animæ intellectivæ sicut ad finem, in quantum ex sensibus cognitionem accipit. Ergo cognitio quam anima accipit à sensibus, remanet in ea etiam destructis sensibus corporis; quod erit cum anima fuerit a corpore separata.

Præterea. Quod recipitur in aliquo, recipitur in eo per modum recipientis. Sed anima est incorruptibilis, & perpetua. Ergo quod in ea recipitur, recipitur ut perpetuo conservabile in ipsa: ergo species intelligibiles quas à sensibus accipit, remanent in ea post separationem à corpore. Frustra autem remanerent, nisi per eas intelligeret formas prius à sensibus acceptas.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod circa hoc duplex est opinio.

Una occasionatur ex opinione Avicennæ, Lib. VI. natural. part. v. cap. xv. qui dicit, quod intellectus noster possibilis non servat aliquas formas postquam actu intelligere desinit: quia formæ intelligibiles non possunt esse in intellectu possibili, nisi ut in vi apprehendente. Non enim utitur organo corporali, ut ex parte ejus possit aliquid esse in intellectu non ut in apprehendente actu; per quem modum aliquid est in potentia sensitivæ partis, quæ potentia thesauri dicuntur, sicut memoria, & imago; sed intellectus possibilis, cum convertit se ad intelligentiam agentem, quam ponit separatam, accipit species intelligibiles ex influentia ejus, cujus est formas à phantasmatibus abstrahere, & ponere eas in intellectu possibili; & cum desinit se convertere ad intellectum agentem, formæ illæ desinunt esse in eo; sicut forma visibilis desinit esse in oculo, cum oculus desinit se convertere ad rem visam. Oportet autem, ut si iterum velit intellectus possibilis considerare quod prius consideravit, de novo se convertat ad intellectum agentem, & de novo species intelligibiles recipiat: & secundum hoc quidam eum sequentes dicunt, quod in anima nostra nullæ species intelligibiles reservantur, quibus possit post mortem uti ad intelligendum; & sic etiam dicunt, quod scientia hic acquisita nullo modo manet neque quantum ad actum, neque quantum ad habitum. Sed hæc opinio non videtur esse conveniens. Primo, quia contrariatur manifeste sententiæ Philosophi, qui ponit animam esse locum specierum: unde oportet, quod species in illa conserventur. Secundo, quia ex quo species in intellectu possibilem imprimuntur, non est probabile eas aboleri, nisi aliqua causa corrumpens eas fuerit; cum multo nobilior recipiantur formæ intelligibiles in intellectu possibili quam formæ sensibiles in materia prima. Tertio, quia Augustinus Lib. XIV. de Trinit. cap. xii. ponit partem mentis esse memoriam; & sic in ea species intelligibiles reservantur. Quarto, quia dato quod nullæ species intelligibiles remanerent in anima separata, non propter hoc tolleretur quin habitus scientiæ remaneret etiam secundum prædictam opinionem Avicennæ. Vult enim quod quamvis species intelligibiles non remaneant in intellectu possibili, cum actu non intelligit, remanet tamen in eo quedam habitatio, ut facilius se convertat ad recipiendum species intelligibiles ab intellectu agente, ratione ejus non oportet quod semper aliquis ita laboret ad aliquid intelligendum, sicut cum de novo didicit, vel invenit; & habitus hæc nihil aliud est quam habitus scientiæ. Unde etiam in anima separata hujusmodi habitus re-

manebit, ut scilicet paratior sit ad recipiendum cognitionem ex influentia superioris substantiæ anima quæ habitu scientiæ in hoc mundo fuit perfecta, quam alia quæ hujusmodi habitu caruit.

Et ideo ponendum secundum alios videtur, quod species intelligibiles remanent in anima postquam actu intelligere desierit, & etiam major habitus ad recipiendum ab intellectu agente; & quod utrumque eorum remanebit in anima separata, & utroque uti poterit in intelligendo: alio tamen modo eis utitur cum est corpori conjuncta. Cum enim est conjuncta corpori, ejus intellectus non potest aliquid considerare nec per species acquisitas, nec per aliquem influxum superioris substantiæ, nisi convertendo se ad phantasmata: quia propter perfectam conjunctionem ejus ad corpus potentia intellectiva ejus nihil cognoscit nisi per ea quæ per corpus recipiuntur, unde habet phantasmata quasi objecta ad quæ respicit; sed cum erit à corpore separata, intelliget per alium modum, ut supra dictum est, scilicet non aspiciendo ad phantasmata.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis species intelligibiles, per se loquendo, sint ejusdem rationis dum sunt in anima conjuncta corpori, & cum sunt in anima separata; tamen per accidens sunt rationis diversæ, in quantum anima in qua sunt, diversimode se habet in conjunctione ad materiam, vel separationem ab ea: & ideo per species illas anima conjuncta non intelligit nisi convertendo se ad phantasmata; sed cum fuerit separata, intelliget per eas etiam sine tali conversione.

Ad secundum dicendum, quod actus non specificantur à termino à quo, sed magis à termino ad quem: unde idem specie motus est dealbatio, sive per eam aliquis fiat de nigro albus, sive de rubeo albus. Unde & intelligere non diversificatur specie per hoc quod intelligitur abstrahendo à phantasmatibus, vel non abstrahendo, dummodo sit unius modi quod intelligitur, & quo intelligitur: & propterea habitus scientiæ, qui acquiritur ex actibus intellectus accipientis à phantasmate, inclinatur in actum intelligendi quo phantasmata non respicit. Et præterea intelligere nostrum secundum statum istum est secundum phantasmata illustrata lumine intellectus agentis: unde est unius rationis cum cognitione animæ separata, quæ est per influentiam luminis à superiori substantia, quantum ad ipsam illustrationem, quamvis non quantum ad phantasmata.

Ad tertium dicendum, quod ex ipsis speciebus intelligibilibus præexistentibus in intellectu possibili efficitur intellectus possibilis paratior ad perfectius recipiendum cognitionem ex influentia superioris substantiæ: unde non sequitur quod frustra hujusmodi species in anima separata remaneant ad intelligendum per eas.

Ad quartum dicendum, quod formæ intelligibiles à sensibus acceptæ non sunt omnino unius rationis cum illis formis quæ immediate ex influentia divina proveniunt: quia ex diversis imprimantibus diversæ impressiones relinquuntur: sic etiam & habitus virtutis acquisitæ non est ejusdem rationis cum habitu virtutis infusæ. Unde nihil prohibet utrasque formas in anima separata remanere, & formas illas tunc acceptas ex influxu superioris substantiæ esse formales, & completivas respectu formarum acquisitarum à sensibus.

Ad quintum dicendum, quod in intellectu nostro remanent formæ intelligibiles, etiam postquam actu intelligere desinit: nec in hoc opinionem Avicennæ

SOLUTIO.

cennæ sequimur. Remanent autem hujusmodi formæ intelligibiles in intellectu possibili, cum actu non intelligit, non sicut in actu completo, sed in actu medio inter potentiam puram & actum perfectum; sicut etiam forma quæ est in fieri, hoc modo se habet.

Ad sextum dicendum, quod Philosophus loquitur de memoria, & reminiscencia quæ est pars animæ sensitivæ, cujus actus corruptio corpore non potest remanere: & hac indigemus ad intelligendum ad præsens ea quæ prius intelleximus: propter hoc oportet nos ad phantasmata converti, quæ quandoque oportet de thesauro memoriæ adduci; sed memoria prout ab Augustino ponitur in mente, remanebit in anima post mortem.

ARTICULUS III.

Utrum anima separata singularia cognoscat.

I. par. quest. lxxxix. art. 4. & de ver. quest. xix. art. 4.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod anima separata singularia non cognoscat. Anima enim separata non utitur potentia sensitivæ. Sed singularia non cognoscuntur ab anima nisi per potentias sensitivas: singularia est enim aliquid, dum sentitur, ut Boetius dicit in prædic. substantiæ, in princ. Ergo anima separata singularia non cognoscat.

2. Præterea. Intellectus animæ separatae magis erit à materia remotus quam intellectus animæ conjunctæ corpori. Sed anima conjuncta corpori non potest intellectu cognoscere singularia propter intellectus immaterialitatem. Ergo nec cum est à corpore separata.

3. Præterea. Differentia hic ponitur præcipue inter sensum & intellectum, eo quod sensus cognoscit hic & nunc, intellectus autem abstrahit ab utroque. Si ergo intellectus animæ separatae possit singularia cognoscere in nullo ejus cognitio à sensu differet; quod est inconveniens.

4. Præterea. Sicut in statu viæ per sensum particularia cognoscimus, ita per intellectum universalia. Sed sensus numquam potest devenire ad hoc quod universalia cognoscat. Ergo nec intellectus ad hoc quod cognoscat singularia.

5. Præterea. Eadem est natura animæ separatae, & corpori conjunctæ. Sed per naturam intellectivæ animæ, formæ quæ in intellectu recipiuntur, dum corpori est conjuncta, non ducunt in cognitionem singularium, sunt enim in ea per modum ipsius. Ergo eodem modo erunt in ipsa postquam fuerit à carne separata; & sic non ducunt in singularium cognitionem.

1. Sed contra. Luc. xvi. 28. dicitur quod dives in inferno existens secundum animam tantum dixit: *Habeo enim quinque fratres.* Ergo &c. ex quo patet quod singularia cognoscunt animæ separatae.

2. Præterea. Intellectus animæ corpori conjunctæ singularia cognoscit; quod patet ex hoc quod propositionem format, cujus prædicatum est universale, & subjectum singulare; & syllogismum componit, cujus minor est singularis. Ergo etiam à corpore separata anima per intellectum singularia cognoscat.

3. Præterea. Nullus potest disponere de his quæ ignorat. Sed anima in corpore existens per intellectum disponit de his quæ circa singularia sunt agenda. Ergo etiam in corpore existens singularia cognoscit per intellectum. Cum ergo intellectus in anima separata integer maneat, videtur quod anima separata singularia cognoscat.

In IV. Sent. Tom. V.

Respondeo dicendum, quod cum omnis cognitio sit per formas, quibus cognoscens rebus cognitis assimilatur, duplex erit cognoscendi modus: unus per formas à rebus acceptas; alius per formas quæ sunt causæ rerum, vel à causis rerum acceptæ. Ad hoc enim quod aliqua duo sint similia, oportet unum esse causam alterius, vel ambo sub eadem causa procedere, cum unitas effectus causæ indicet unitatem. In illa ergo cognitione quæ fit per formas à rebus acceptas, ipsæ res per suam actionem sunt cognitionis causa. Cum ergo omnis actio sit per formam, forma autem quantum est de se sit universalis; per talem modum non potest devenire in cognitionem rerum singularium: quia per hunc modum non cognoscitur materia, quæ est individuationis principium, nisi in universali, in quantum scilicet habet habitudinem ad formam universalem, sicut qui cognoscit simum, cognoscit nasum in quantum est subjectum simi; nisi quando formæ individualiter recipiuntur in cognoscente, ut sunt in rebus extra animam, sicut accidit in potentia cognoscitivæ per organum corporale. Sed in illa cognitione quæ est per formas quæ sunt rerum causæ, vel earum impressiones, pervenitur usque ad singularia, quamvis hujusmodi formæ sunt omnino immateriales, eo quod causa rei prima est quæ rebus esse influit: esse autem communiter materiam, & formam respicit. Unde hujusmodi formæ ducunt directe in cognitionem utriusque, scilicet materiæ, & formæ; & propter hoc per talem cognitionem cognoscuntur res & in universali, & in singulari. Anima ergo, cum est corpori conjuncta, non cognoscit nisi per formas à rebus acceptas: & ideo per potentiam illam cognoscitivam in qua formæ à rebus omnino immaterialiter recipiuntur, directe singularia non cognoscit; sed solummodo per potentias organici affixas; sed indirecte, & per quamdam reflexionem etiam per intellectum, qui organo non utitur, cognoscit singularia, prout scilicet ex objecto proprio redit ad cognoscendum suum actum, ex quo actu redit in speciem, quæ est intelligendi principium, & ex ea procedit ad considerandum phantasma, à quo species hujusmodi est abstracta: & sic per phantasma singulare cognoscit. Anima vero separata utitur utraque cognitione: quia & cognoscit per species acceptas à sensibus, & per species receptas à superioribus substantiis, quæ species sunt causarum impressiones, id est rationum idealium in Deo existentium; & ideo secundum illum modum quo cognoscit per species à sensibus acceptas, singularia directe non cognoscit; sed per illum modum quo cognoscit ex influentia superioris substantiæ, cognoscere potest singularia eadem ratione qua & Angeli, de quorum cognitione dictum est II. Lib. dist. 111. quest. 11. per totam.

Ad primum ergo dicendum, quod anima in statu viæ non cognoscit singularia directe, nisi per potentias sensitivas, quia non cognoscit nisi per formas à rebus acceptas; quæ cum ad intellectum pervenerint, in quo omnino immaterialiter recipiuntur, non possunt esse principium cognoscendi singulare: sed cum fuerit à corpore separata, habebit alium modum cognoscendi, quo singularia cognoscere poterit, ut dictum est in corp. art.

Ad secundum dicendum, quod ex hoc ipso quod anima separata est quodammodo immaterialior quam corpori conjuncta, est propinquo substantiis supe-

rioribus, quæ sunt omnino immateriales, & magis paratis ad recipiendum earum influxum, & per consequens ad intelligendum eo modo quo ipsæ intelligunt.

Ad tertium dicendum, quod intellectus qui singulare cognoscit, alio modo cognoscit quam sensus. Sensus enim singulare cognoscit per formam quodammodo materialem: unde per illam formam non potest se extendere ejus cognitio ultra singulare: sed intellectus singulare cognoscit per formam immaterialem, quæ potest esse principium cognoscendi universale, & singulare: & sic adhuc remanet differentia inter sensum & intellectum.

Ad quartum dicendum, quod virtus sensitiva est infra virtutem intellectivam: unde magis potest intellectus se extendere ad id quod est sensus, quam sensus ad id quod est intellectus.

Ad quintum dicendum, quod eodem modo recipitur forma in intellectu animæ separatae, & in intellectu animæ conjunctæ, scilicet immaterialiter; sed tamen forma quæ est in anima separata, erit alterius rationis, & virtutis, prout scilicet erit effluens à substantiis superioribus, sicut dictum est (in corp. art. 7.)

Primum objectum in contrarium est concedendum. Sed ad alia duo oportet respondere: quia concludunt quod intellectus animæ conjunctæ corpori singularia cognoscit.

Ad secundum dicendum, quod intellectus noster in statu viæ utitur singularibus componendo propositiones, & formando syllogismos, in quantum reflectitur ad potentias sensitivæ partis, ut dictum est, & quodammodo continuatur cum eis, secundum quod earum motus, & operationes ad intellectum terminantur, prout intellectus ab eis accipit.

Ad tertium dicendum, quod intellectus practicus ad hoc quod de singularibus disponat, ut dicitur in III. de Anima (text. XLVII.) indiget ratione particulari, quæ mediante opinio quæ est universalis (quæ est in intellectu) ad particulare opus applicetur: ut sic quidem fiat syllogismus, cujus major est universalis, quæ est opinio intellectus practici; minor vero singularis, quæ est æstimator rationis particularis, quæ alio nomine dicitur cogitativa: conclusio vero consistit in electione operis.

ARTICULUS IV.

Utrum localis distantia impediat cognitionem animæ separatae.

Ubi supra art. 7.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod localis distantia impediat cognitionem animæ separatae. Anima enim hic existens ea quæ hic aguntur, cognoscit. Sed existens in receptaculo sibi debito, ea quæ hic aguntur non cognoscit, unde dicit Augustinus in Libro de cura pro mortuis agenda, cap. XLII. *Ibi sunt defunctorum animæ, ubi ea quæ hic aguntur, scire non possunt.* Ergo localis distantia cognitionem animæ separatae impedit.

Præterea. Naturalis cognitio animæ separatae non est potior quam naturalis cognitio dæmonis. Sed dæmones naturali cognitione non cognoscunt absentia: unde Augustinus in Libro de divinatione dæmonum, cap. III. dicit, quod ea quæ etiam alibi

(1) Vulgata: in futurum, & sciemus &c.

fiunt, celeritate motus sui cito ad nos deferunt, ut quasi ea prædicere videantur quæ nos postea nuntiantibus sumus scituri. Ad hoc autem nihil faceret celeritas motus, si hic nobiscum existentes absentia cognoscere posset. Ergo anima separata non cognoscit absentia; & sic ejus cognitio per localem distantiam impeditur.

Præterea. Omnis cognoscens rem sub hic & nunc, aliter cognoscit sub hic & nunc, quæ sunt hic, & quæ sunt alibi. Sed anima separata cognoscit sub hic & nunc, quia cognoscit singularia, ut dictum est. Ergo aliter cognoscit propinqua, & remota: & sic idem est quod prius.

Præterea. Sicut est aliquid distans secundum tempus, ita est aliquid secundum locum. Sed anima separata non potest cognoscere distantia secundum tempus, ut puta futura: hoc enim solius Dei est, ut patet per id quod habetur Isa. XLII. 23. *Anuntiate nobis quæ ventura sunt (1), & dicemus quia dii estis vos.* Ergo nec distantia secundum locum potest cognoscere.

Præterea. Operatio non excedit substantiam operantis; unde Damascenus dicit, Lib. II. cap. III. quod Angeli ibi sunt, ubi operantur. Sed anima separata est in aliquo loco, cum ei locus corporalis pro receptaculo assignetur. Ergo operatio animæ separatae non potest se extendere ultra locum illum; & sic ea quæ sunt distantia secundum locum, cognoscere non potest.

Sed contra. Sancti à damnatis distant maxime etiam secundum locum. Sed damnati vident beatos, ut patet Luc. XVI. de divite, qui in tormentis positus, Abraham, & Lazarum vidit. Ergo localis distantia cognitionem animæ separatae non impedit.

Præterea. Nulla operatio impeditur per loci distantiam, nisi sit situialis: quia propinqua, & distans secundum locum ad situm pertinere videntur. Sed anima separata non habet aliam cognitionem nisi intellectivam, cum potentiis sensitivis non utatur; intellectiva autem cognitio nullo modo est situialis, cum non fiat per corporea instrumenta. Ergo ad cognitionem animæ separatae nihil loci propinquitatis facit, vel distantia.

Præterea. Lux intelligibilis est potentior quam lux aliqua sensibilis. Sed lux sensibilis solis non impeditur à sua operatione per aliquam localem distantiam, quia totum mundum illuminat. Ergo nec lux intelligibilis animæ separatae impeditur à sua cognitione per distantiam aliquam corporalem.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est, quidam ponunt, quod anima separata cognoscit accipiendo à rebus: quod si verum esset, localis distantia proculdubio cognitionem animæ separatae impedit, eo quod rerum sensibilium actiones non æqualiter se extendunt ad propinqua, & distans, cum per propinqua in distantia moveantur; & sic in remotis virtus primi agentis paulatim deficit; & inde est quod non possumus sentire ea quæ sunt procul à nobis. Sed si ponamus, quod anima separata cognoscit per formas aliquas vel concretas, vel influxas à superioribus substantiis non potest esse quod ejus cognitio per rei distantiam impediatur. Non enim per hujusmodi formas cognoscet, in quantum res aliquid agant in animam, vel anima in res: ut sic medium corporale, per quod actio fiat, cognitionem

impedire possit; sed cognitio prædicta perficitur ex hoc solo quod formæ in anima existentes representant res quæ sunt extra animam; quas æqualiter representant, sive sint propinque, sive sint distantes; sicut imago Herculis æqualiter representat Herculem, ubicumque sit Hercules: unde etiam potentia cognoscitivæ quæ cognoscunt res per formas à rebus acceptas, dummodo non cognoscant solummodo dum accipiunt, æqualiter cognoscunt res distantes, & propinque; sicut intellectus noster in statu viæ æqualiter cognoscit solem, & lunam; & imaginatio æqualiter imaginatur hominem propinqua, & distantem. Sed quia cognitio sensus perficitur in hoc ipso quod sensus à sensibili movetur, inde est quod sensitiva cognitio per localem distantiam impeditur. Si ergo cognitio animæ separatae non sit per acceptionem formarum à rebus sensibilibus, ut supra positum est, nullo modo esse poterit ut ejus cognitionem localis distantia impediatur.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis aliqua animæ defunctorum in suis receptaculis existentes ea quæ hic aguntur ignorent, non tamen hoc contingit propter localem distantiam, sed propter aliquam aliam causam, utpote quia afficiuntur vehementer ad ea quæ in illis receptaculis patiuntur, vel etiam quia influenza superioris substantiæ quamvis eas perficiat ad aliqua cognoscenda, non tamen ad omnia, sed ad illa tantum quæ ei secundum modum suum competunt.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus frequenter utitur illa positione qua ponuntur dæmones habere corpora sibi unita, sicut etiam in libello inducto apparet: quod si esset, tunc porteret ponere eos corpus sensibile habere, & per sensus cognitionem à rebus accipere, & sic eorum cognitionem locali distantia impediri: unde non est simile de anima separata, quæ hoc modo non cognoscit.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa recte procederet, si anima separata cognosceret ea quæ sunt hic & nunc, accipiendo à rebus quæ sunt hic & nunc, sicut in sensu accidit. Sed hoc dictum est esse falsum: unde ratio non sequitur.

Ad quantum dicendum, quod ea quæ distant secundum tempus, scilicet futura, deficiunt ab eo quod esse rei mensuratur tempore. Unde cum res secundum hoc sint cognoscibiles quod habent esse, quia cognitiones sunt existentium, ut dicit Dionysius I. cap. de div. Nom. futura ex seipsis sunt incognoscibilia. Sed distantia secundum locum non deficiunt ab esse: locus enim non mensurat esse rei existentis. Unde per hoc quod sunt distantes res, in seipsis nihil minus sunt cognoscibiles; possunt tamen esse minus cognoscibiles quoad aliquos, qui in patiendo à rebus res ipsas cognoscunt: quod non est de anima separata.

Ad quintum dicendum, quod operatio, prout est accidens quoddam habens esse in subjecto, non extenditur ultra suum subjectum; sed prout comparatur ad objectum, sic ultra suum subjectum extenditur, sicut nunc per animam existentem in corpore cognoscimus ea quæ in cælo sunt; & sic etiam nihil prohibet animam separatam distantia secundum locum cognoscere.

QUÆSTIO II.

Deinde queritur de penis damnatorum: & circa hoc queruntur quatuor.

Primo. De penis eorum quantum ad effectum eorum.

Secundo. Quantum ad intellectum.

Tertio. Quantum ad corpus.

Quarto. De penis eorum per comparisonem ad beatorum intuitum.

ARTICULUS I.

Utrum omnis voluntas damnatorum sit mala.

I. P. quest. LXIV. art. 2. & II. contra Gent. cap. LXXXIII.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non omnis voluntas damnatorum sit mala. Quia, ut dicit Dionysius IV. cap. de div. Nomin. dæmones bonum, & optimum concupiscunt, esse, vivere, & intelligere. Cum ergo damnati homines non sint peioris conditionis quam dæmones, videtur quod & ipsi bonam voluntatem habere possint.

Præterea. Malum, ut dicit Dionysius (ubi sup.) est omnino involuntarium. Ergo si damnati aliquid volunt, illud volunt in quantum bonum, vel apparet bonum. Sed voluntas quæ per se ordinatur ad bonum, est bona. Ergo damnati possunt habere voluntatem bonam.

Præterea. Aliqui erunt damnati qui in hoc mundo existentes aliquos virtutum habitus secum detulerunt, utpote gentiles, qui habent virtutes politicas. Sed ex habitibus virtutum elicitur laudabilis voluntatis actus. Ergo in aliquibus damnatis poterit esse laudabilis voluntas.

Sed contra. Obstinata voluntas nunquam potest flecti nisi in malum. Sed damnati homines erunt obstinati, sicut & dæmones. Ergo voluntas eorum nunquam poterit esse bona.

Præterea. Sicut se habet voluntas beatorum ad bonum, ita se habet voluntas damnatorum ad malum. Sed beati nunquam habent voluntatem malam. Ergo damnati habent aliquam voluntatem bonam.

QUÆSTIUNCULA II.

Uterius. Videtur quod damnati nunquam poeniteant de malis quæ fecerunt. Quia dicit Bernardus in Cantic. implicite serm. xxxv. quod damnatus semper vult iniquitatem quam fecit. Ergo nunquam de peccato commisso poenitet.

Præterea. Velle se non peccasse, est bona voluntas. Sed damnati non habebunt bonam voluntatem. Ergo damnati nunquam volent se non peccasse; & sic idem quod prius.

Præterea. Secundum Damascenum (Lib. II. de Fide orthod. cap. IV.) hoc est hominibus motus quod Angelis casus. Sed Angeli voluntas post casum est invertibilis hoc modo, ut non possit redere ab electione qua prius peccavit. Ergo & damnati non possunt poenitere de peccatis à se commissis.

Præterea. Major erit perversitas damnatorum in inferno quam peccatorum in hoc mundo. Sed peccatores aliqui in hoc mundo non poenitent de peccatis commissis; vel propter excæcationem mentis, sicut hæretici, vel propter obstinationem, sicut qui letantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis, ut dicitur Proverb. II. 14. Ergo & damnati in inferno de peccatis non poenitebunt.

Sed contra. Sapientia V. 3. dicitur de damnatis: *Intra se poenitentiam agentes.*

Præterea. Philosophus dicit in IX. Ethic. cap. IV. quod poenitudine replentur pravi: mox enim tris-